

Ловрани добили новоуређени стадион

Невреме оштетило храмове

СНН

Зазвонила школска звона

Прославе Велике Госпојине у нашим срединама

СУСРЕТИ

Славље на Чейелској ади

Ловрани добила новоуређени спорски терен

У Ловри, већински српском селу на Чепелској ади у Мађарској, мештанима је свечано предат на коришћење новоуређени спортски терен. За ту прилику, а у оквиру традиције да Ловрани сваке године приређују низ програма поводом Велике Госпојине, славе манастира у оближњем Српском Ковину, одржана је фудбалска утакмица на којој су снаге одмерили тимови Ловрана и чланова Мађарског парламента.

У Ловри је Велика Госпојина прослављена програмима који су трајали два дана. Мештани и гости су искористили прилику да се окупе, друже, играју и певају, али и да нешто добро презалогате.

На дан славе, 28. августа, у ловранској цркви је одржано вечерње, а потом је на отвореном приређен традиционални „бал“, односно игранка на којој су госте забављали певачи Зоран Дарић из Сантова и Мартон Хорват из Мохача, уз пратњу Радована Марића из Бачке Тополе на хармоници, контрабасисте Јаноша Марошија и бубњара Мате Леринца из Тукуље. Добра атмосфера задржала је госте до касних вечерњих сати.

Сутрадан ујутру, одржана је Света литургија, а у послеподневним часовима је ово мало село било стециште важног спортског догађаја.

На новом фудбалском терену са вештачком травом и рефлекторима, одржана је утакмица између мештана и представника Парламента Мађарске. Од 17 часова гости су почели

да се окупљају у аули Српске школе, где су их, поред бројних мештана, дочекали: Ђуро Богдан, начелник села, Јелена Вукајловић, председница Српске самоуправе у Ловри, чланови Ловранског удружења за спорт, културу и слободно време, са председником Славном Богдан Нађ и члановима Душаном Димитровићем и Растком Гергевом. Присутни су такође били и Весна Рац-Петин, директорка Српске основне школе у Ловри, Слободан Хранислав, председник Црквене општине, протојереј Радован Савић, ловрански парох (овога пута у цивилу, јер је био члан ловранског тима), као и чланови Српског позоришта у Мађарској – Милан Рус, директор, затим Бранимир Ђорђевић, Иштван Шуки, Ноами Борбел, Тибор Прагаи и Јоса Маториц.

Утакмица је почела, као и увек, пријатељским руковањем, а капитени су били Ђуро Богдан, за ловрански тим и Карољ Панцел за екипу Парламента.

У гледалишту се окупило готово

цело село, и стари и млади, као и родитељи са децом. Срчано су навијали од почетка до краја утакмице, коју су, нажалост домаћини изгубили резултатом 0:3. Али, чинило се да то није било важно. Атмосфера је била ведро, сви играчи су се срчано борили за своје тимове, а после завршетка утакмице победници су добили заслужени пехар.

Дружење је настављено на тераси Дома културе, где је присутнима послужена рибља чорба. Домаћине је поздравио Карољ Панцел, рекавши да су он и његове колеге овде да свима покажу добре и пријатељске односе које имају и Мађарска и Србија.

„Кажу да је добро бити Мађар у Србији, надам се да се и Срби добро осећају у Мађарској. Хвала на позиву да будемо део ваше прославе“, рекао је Панцел.

Уз укусну вечеру, гости и домаћини су уживали уз музику чланова Српског позоришта у Мађарској, у пратњи Растка Гергева на хармоници.

Део културног програма била је и представа „Са хармоником по Европи“, у којој су Милан Рус на хармоници, Иштван Шуки на виолини и Бранимир Ђорђевић на ударалкама, извели колаж песама на језицима 13 народности, које живе у Мађарској.

Прославу другог дана славе финансира је сеоска Самоуправа и Ловранско удружење за спорт, културу и слободно време.

Ову прилику искористили смо да са Ђуром Богданом, начелником села Ловре, поразговарамо о актуелним, односно до сада реализованим пројектима у овом месту. Он је, иначе, на челу Ловре већ девет година, што значи да му је ово други мандат.

„За поправку путева, улица и стаза добијено је преко 150 милиона форинти. Од ових средстава направљен је пут од Ловре до Српског Ковина, затим улице Кошута Лајоша и Чарнојевићева, стазе око цркве, а уређен је и црквени дом. Ловра је такође добила 1,5 милион форинти за нови минибус. Такође је урађена нова купола на гробљу, а припрема се обнављање сеоске куће, које треба да почне у октобру, и за овај пројекат је добијено 72 милиона форинти“, рекао нам је наш домаћин.

Према његовим речима, већ постоје и планови за 2024. годину.

„Конкурисали смо за развој туризма и од ових средстава се планира изградња пута до капеле Зичи. Око капеле се планира изградња паркинга и дечјег игралишта. У плану је и изградња пута до скеле, што треба да финансира држава“. Интересантно је да у селу ради и пазитељ, чији је задатак да одржава ово место. Он, такође, води рачуна о пензионерима, вози их у Српски Ковин код лекара и наравно, сваке среде на пијацу.

Господин Богдан каже да је за уређење и опремање фудбалског терена добијено 20 милиона форинти од Министарства унутрашњих послова и 27 од Мађарског фудбалског савеза.

„Идеју да се огледају два тима, чланови Парламента Мађарске и мештани Ловре, дао је Карољ Панцел, који је и сам члан Парламента и који се много залаже за развој села. Предаја терена је пала на дан славе и пресрећна деца су одмах била у прилици да испробају нови терен“, рекао је начелник Ловре за наш лист.

Катарина Павловић Бачи

Отац Радован Савић

Свечаност на Њешџанском Тргу ружа

ШКОЛСТВО

СОЦ „Никола Тесла“ закорачио у јубиларну школску годину

Пре тачно тридесет година први пут је одржана свечаност отварања школске године у тада тек осамостаљеној Српској основној школи, гимназији и ђачком дому, у центру Будимпеште. Након три деценије од тог догађаја, традиција се наставља, али сада у проширеној, технички обогаћеној, модерној и обновљеној згради Српског образовног центра „Никола Тесла“.

Тог 1. септембра 1993. године, поподне у три сата, први пут се после мађарске, зачула и традиционална српска химна „Боже правде“, што је помало, признајмо, изненадило тадашње представнике југословенске амбасаде. Тада је први пут истакнута српска тробојка у нашој школи.

Тадашња директорка Бојана Чобан Симић је том приликом одржала дирљиву беседу, која је одисала оптимизмом, али и критичким примедбама због недостојних услова за васпитно-образовни рад у самосталној Српској школи на Тргу ружа. Помоћници директора били су тада: Радојка Маргаритовић и сада већ покојни Стеван Петровић. Овде, свакако, треба да споменемо и важан допринос Милана Недељкова, председника Српског демократског савеза, који је заједно са директорком Бојаном Симић допринео да 23. јула 1993. године Скупштина главног града Будимпеште изгласа одлуку о отварању самосталне Српске основне школе, гимназије и ђачког дома у Будимпешти.

Посебно велики изазов је предста-

ваљало питање коме ће припасти зграда школе на Тргу ружа. Захваљујући труду и раду најспособнијих наших представника, српска школа је остала у старој згради бивше заједничке Српскохрватске основне школе и гимназије. После подржављења српских вероисповедних школа давне 1948. године, Срби у Мађарској су тек 1993. успели да остваре своју давнашњу жељу.

Епископ Данило (Крстић), тадашњи дијецезан Епархије будимске, прочитао је молитву, а одмах потом изговорио и поучну беседу о Светом Сави. Хор „Јавор“ из Сентандреје својим појаном увеличао је несвакидашњу свечаност. Други разред гимназијалаца извео је пригодан програм, који је саставила професорка Иванка Петровић Вајда. Чуле су се рецитације Катарине Весић и Марине Малић. Изведене су мелодије народних кола и песама, у извођењу младих музичара под вођством гимназијалца Слободана Вергетића.

Ђацима првацима су подељени пригодни пакетићи, што се од тада традиционално негује. Свечаност је

НА ДУГОМ ПУТУ ПРЕОБРАЖАЈА

Директорка школе, др Јованке Ластиф, у свом обраћању присутнима је истакла да је ова школска година изузетна и посебна.

„Ове године славимо тридесету годишњицу постојања самосталне српске школе. Мислим да смо за ових тридесет година, ако погледам око себе и када чујем жамор деце када изађем на двориште, прешли велики пут. Ту видим и ђачке родитеље који су некада похађали одељења у којима је било по четворо-петоро ђака, а сада немамо одељење са мање од петнаест ученика. Мислим да је и то показатељ да је нешто покренуто и да се нешто добро ради, пошто имамо толико деце, да је, ето, пуно двориште. А ако уз то додам још и то да матуранти нису присутни, пошто су они већ почетком ове недеље отишли на матурску екскурзију, онда је још јасније како је велики број наших ђака. Ове недеље смо одржали и камп за бруцоше. Они су нам сад дошли и тек треба да окусе какав је живот овде код нас у Српском образовном центру 'Никола Тесла'. Трдићемо се да обезбедимо што боље услове и што пријатније окружење, како бисте могли да се посветите ономе због чега су вас родитељи уписали у ову школу, да се образујете, да се едукујете и да стекнете такво знање које ћете касније у животу без проблема да користите“, истакла је др Ластиф

завршена заједничким појаном химне Светога Саве.

Услови нису били лаки, оронула, трошна зграда вапила је за обновом. Професори су по киши својеручно доносили клупе у школу, како би ученици имали минималне услове за рад. Давно је било. Мало је оних који се сећају тих лепих, пионирских дана.

После тридесет година, у проширеној, технички обогаћеној, модерној и обновљеној згради сада већ Српског образовног центра „Никола Тесла“ у Будимпешти, 1. септембра 2023. године, са почетком у осам часова, приређена је, већ традиционална, свечаност отварања нове 2023/2024. школске године. На почетку свечаности изведена је српска и мађарска химна. Потом су часни оци, Зоран Остојић, Зоран Живић, Никола Почуча, и ђакон Стефан Милосавић служили молебан са чином призива Светог Духа и благословили ученике и педагоге. Потом је вероучитељ Зоран Живић свима пожелио много среће и радости током наступајуће школске године. Из кратке беседе окупљенима се обратила ученица Радмила Вуковић. Она је поздравила све присутне, а посебно Биљану Гутић Бјелицу, амбасадорку Босне и Херцеговине и Мирослава Јевтића, аташеа при Амбасади Републике Србије.

Затим су Ираида Вукадиновић, Милица Цициловић и Бенедек Пор

Др Јованка Ластиф

извели рецитације на српском и мађарском језику.

Др Јованка Ластиф је, након краћег обраћања присутнима, свим ђацима и просветарима пожелела срећну нову школску годину, а потом су ученици четвртог разреда основне школе уручили поклон-пакетиће ђацима првацима. Први дан наставе је настаљен радом по одељењима.

Драгомир Дујмов

ТРАДИЦИЈА

Прославе у нашим срединама

Духовне свечаности у славу Успења Пресвете Богородице

Српски Ковин

Српски Ковин

У пркос вручини која је владала крајем августа и чињеници да се Велика Госпојина овога пута прослављала радног дана, у манастиру у Српском Ковину, сликовитом градићу на Чепелској ади, на обали Малог Дунава, окупио се велики број верника на Светој архијерејској литургији, коју је служио епископ будимски Лукијан. Успење Пресвете Богородице, или Велика Госпојина, празнује се сваког 28. августа, када се окупуљају Срби из Мађарске и региона да заједно прославе овај велики празник. Владика Лукијану саслуживали су свештеници: протојереј Зоран Остојић, протосинђел Варнава Кнежевић, протојереј Радован Савић, јеромонах Митрофан Гајић, протонамесник Зоран Живић, архијакон Иннокентије Лукин и ђакон Стефан Милисавић. О значају овог празника, сабраним верницима је говорио отац Зоран Живић, калашки парох.

„У данашњем јеванђељу чули смо о догађају кад је Христос посетио дом Лазара, Марије и Марте. Марта се ужурбала да што боље послужи госта, а Марија, сестра њена, села је код Христових ногу и слушала проповед његову. Марта се пожалила на сестру што јој не помаже, али је Христос благо укорио, рекавши јој да много брине, јер је Марта узела онај добри део, који јој се неће одузети. То је у ствари порука коју Господ говори свима нама. Човек се некада труди да угоди Господу на начин који њему није толико битан. У овом случају је то била храна. Њему је много битније да се слуша реч његова коју примамо у наша срца. То је као кад семе падне на добру земљу и донесе богат род. То је била Марија, Богородица, која је у блаженој утроби носила Исуса Христа, којој певамо часније од херувима и неупоредиво славније од серафима. Царица неба и земље. Каже Господ да су блажени они који слушају реч Божју, они који испуњавају заповести Божје, а Богородица је била прва која је рекла: 'Ево слушкиње Господње'. Она, која се одазвала на вест Архангела Гаврила, када је дошао да објави да је она изабрана да роди Господа. Није јој било лако, али је њена туга прешла у радост када је Христос васкрсао, мада је њена

душа увек чезнула за својим сином. И зато је, пред данашњи празник Архангел Гаврило дошао и донео јој вест да ће бити узнета на небо и да ће се придружити своме сину. Христос је своју мајку узнео на небо. На икони Успења Пресвете Богородице, Христос долази, прима душу своје мајке, где је она представљена као дете, у рукама свога сина. То нам показује колико је човек мали у односу на Бога. Данашњим празником добили смо мајку неба и замље, мајку свих нас, која је на небу, која све чува и својим молитвама све штити и обрађује. Треба да будемо мудри као Марија, да изаберемо оно што је духовно, да изаберемо реч Божју, коју ћемо засадити у своју душу и душа наша ће донети плода. Господ каже да се у делима нашим осећа вера наша. Нека дела наша буду дела вере, љубави и милосрђа”, рекао је отац Живић.

Током заједничке молитве, свима је недостајао игуман манастира, отац Андреј, који је био одсутан из здравствених разлога. Стога су се присутни молили да га Пресвета Богородица заштити и дати му и духовне и телесне снаге да преброди и ово искушење које носи.

На велико задовољство свих присутних, на литургији је појао Хор Храма Светог Саве из Београда, са 30 одабраних чланова. Диригенткиња хора, Катарина Станковић, била је под великим утиском после наступа у манастиру Српски Ковин и истакла

да је видљиво неговање традиције код Србе из Мађарске. Лепота и атмосфера овог манастирског здања пријатно су изненадиле све хористе.

„Наш хор је први пут био гост Епархије будимске и ми смо очарани, срдечношћу и гостопримством. Боравили смо у Текелијануму и успели да мало осетимо чари Будимпеште”, река је Катарина Станковић за наш лист.

Након Свете литургије, у порти манастира пререзан је славски колач и благосиљано кољиво, а славље је настављено уз пригодни фолклорни програм ученика ловранске Српске школе, које је на хармоници пратио Растко Гергев.

Организатор прославе храмовне славе била је Српска самоуправа Српског Ковина, на челу са председником Милком Иванов Нађ, уз финансијску помоћ Фондације „Бетлен Габор”.

У вечерњим часовима и сутрадан, у ловранској цркви, одржана је вечерња служба и литургија. Славље је настављено уз дводневне разноврсне културне, забавне и спортске програме.

У Новом Сентивану, локални Срби су и ове године, 28. августа, на сам дан црквеног празника, достојно прославили своју храмовну славу Успеније Пресвете Богородице. Празновање је отпочело већ дан раније, у навечерје празника. Верници су у својој цркви, посвећеној Великој Госпојини, након вечерња присуствовали промоцији

издања под насловом „Храм Успенија Пресвете Богородице у Новом Светом Ивану”, аутора протонамесника Светомира Миличића, пароха дешчанског, администратора новосентиванске парохије, и Светислава Рајшића, доктора библиотекарства и црквених наука, пуковника полиције и управника Окружног затвора у пензији.

Сутрадан, иако је празновање патрона новосентиванске српске православне цркве пало на први радни дан у недељи, у овом селу надомак Сегедина окупио се завидан број верника из места и околине. Свету литургију, коју је својим дивним појанем увеличао мушки хор „Свети Серафим Саровски” из Зрењанина, служили су: протојереј-ставрофор Илија Галић, парох батањски, протојереј Далибор Миленковић, парох и архијерејски намесник сегедински, и протонамесник Светомир Миличић, парох дешчански, администратор новосентиванске парохије.

У склопу празничне великогоспојинске литургије свечану славску беседу одржао је протојереј-ставрофор Илија Галић, који је осврнувши се на лик и дело Пресвете Богомајке, нагласио:

„Наша света православна црква слави успомену многих чудесних догађаја из живота њеног и то од зачећа и рођења, до њеног славног упокојења. Све хришћанске цркве украшене су њеним светим иконама, а сви хришћани, који јој се са живом и топлим вером обраћају, удостојавају се и њене велике помоћи, па с тога је и славе сви родови земаљски. На првом месту Божијој мајци приличи слава и величаније због њених богоподобних врлина. Нема сумње, да је богомајка најдивнији украс, највећа част и слава целога човечанског рода, јер је њоме људска природа узвишена на највећи ступањ моралног савршенства. Она је сва добра, као што је Св. Дух казао, и у њој нема њорока почем је њу очистила благодат Божија. Основ свију врлина јесте побожност и топла вера према Богу, а Пресвета Дева Марија потпуно је била украшена овим двама врлинама.”

Током Свете литургије уприлична је литија, а по завршетку преподнев-

Нови Сентиван

ног богослужења, мештани су своје госте позвали на трпезу љубави. Потом су сви заједно кренули на вечерње, које је отпочело у 16 часова.

У склопу вечерња обављен је свечани чин резања славског колача и благосиљања кољива. Кумовао је Ђорђе Веселинов са својом породицом, а за следећу годину кумства се прихватио његов рођак, врсни спортиста Данијел Дени Веселинов.

Након свечаног славског обреда, у порти светиње, уследио је пригодни културни програм, у којем је наступио подмладак дешчанског КУД-а „Банат“. Потом је у Дому цивилних заједница уприличен и славски бал, на којем се за добро расположење присутних побринуо Оркестар „Невен“ из Суботице.

Новосентиванци су предвођени својим духовним пастиром протонамесником Светомиром Миличићем, администратором новосентиванске парохије, и ове године достојно прославили патрона своје светиње, Велику Госпојину, и доказали да верно и одано чувају славске обичаје, које су им у аманет оставили њихови преци. Празновање заштитника месног српског православног храма суфинансирале су: локална самоуправа села Новог Сентивана и месна српска самоуправа.

И Срби у Виљању су се на сам дан црквеног празника поклонили Успенију Пресвете Богородице. Малобројним месним српским православним верницима у барањском градићу, познатом по црним винима, и овај пут у празновању заштитника светиње придружили су се Срби из Липове, Безедека, Шарока, Мајша, Шиклоша и Печуја, дошли су и Срби из Хрватске, а било је и иноверних. Свету литургију служили су: протонамесник Јован Бибић, парох сантовачки, јереј Милан Ерић, парох печујски, администратор вилањске парохије, и протођакон Андраш Штријк. У склопу славског богослужења извршено је и освећење славског колача и благосиљање кољива.

Кумовали су сестра и брат Александра и Зоран Урсић, а свечаном славском беседом, том приликом, присутнима се обратио јереј Милан Ерић, који је говорећи о Пресветој Богомајци, између осталог, рекао:

„Овај празник је веома битан за нас хришћане, како бисмо утврдили да верујемо у васкрсење мртвих. Пресвета Мајка Богородица је доживела веома велико жаљење и тугу за сином својим. Пресвета Богородица је

доживела Божјом премудрошћу да сахрани своје мило дете – сетите се оних дивних, тужних песама које опевамо на Велики Четвртак и Велики Петак. Она је морала да гледа и преживљава разпињање свог сина, иако је знала да је он Бог, Син Божји. Често је посећивала места, која је Син њен и Бог освештао стопалама пречистих ногу својих. Горећи непрестаном љубављу према Богу, Пресвета Дева често је уздисала и молила се за Своје пресељење у блажене обитељи Сина Свога и Бога нашега. И како јој је било предсказано ваплоћење сина Божијег од ње, тако је Господ њој открио и о њеном блаженом успењу.“

По окончању свете литургије уследио је још један свечани тренутак. Обављено је крштење малог Мирослава Мирослава Урсића, сина Зорана Урсића, праукука Драгомира Бате Шакића, познатог виноградаря и старатеља светог храма у Виљању, који због здравствених разлога није присуствовао преподневном великогоспојинском богослужењу. Његова супруга Дафина је била присутна. Сви су се радовали крштењу малог Мирослава Мирослава и не дешава се често да се у вилањској српској православној цркви обавља крштење. Великогоспојинска храмовна слава у Виљању окончана је славским ручком. Празновање патрона светиње у Виљању суфинансирала је самоуправа Срба у Мађарској.

И Срби у Мохачу су се поклонили Успенију Пресвете Богородице. Величанствена капела, која се налази на узвишеном месту мохачких винограда, посвећена је Великој Госпојини, где је на сам дан великог црквеног празника, 28. августа, у понедељак, служено празнично вечерње. Ни несношљива врућина није спречила месне парохијане и парохијанке да се поклоне и помолу Пресветој Дјеви Марији. Капела се налази на узвишеном месту мохачких винограда и сматра се својеврсним поклоничким местом барањских Срба. Наиме, ту су долазили и Срби и Шокци, који су веровали да ту извире чудотворна вода. Пошто су сматрали важним, српски православни верници су над извором 1902. године подигли капелу са натписом: „У славу успенија пресвете пречисте богородице, српска православна општина 1902.“

Срби из Мохача и дан данас долазе овамо да се помолу и поклоне Пресветој Богородици. Иако су се због огромне врућине окупили у

скромном броју, сви су сложено учествовали у вечерњем богослужењу, које је служио протонамесник Јован Бибић, парох сантовачки, администратор мохачке парохије.

Прота Бибић, који је поводом Велике Госпојине претходно са својом сабраћом служио свету литургију у вилањском српском православном храму, на крају вечерњег богослужења одржао је и кратку пригодну беседу, у склопу које се осврнуо на Пресвету Богомајку и Њено уснуће, које се сматра бесмртним уснућем, да би, између осталог, рекао следеће: „Њен Син, Господ наш Исус Христос је васкрснуо и она је даље радосно провела свој животни век. И данашњи празник - иако се сматра тужним – ипак је он радостан, јер се Пресвета преставила телом, као што је и Господ отишао телом у царству небеском.“

Свечано обележавање Велике Госпојине у Мохачу на Водици потврдило је да мохачки Срби и даље верно и одано чувају славске обичаје. Иако су малобројни, жеља им је да у

догледном времену изврше обнову капеле, јер је проток времена учинио своје.

У Сантову су месни српски православни верници, такође, на сам дан празника 28. августа дошли на Водицу и обележили Успеније Пресвете Богородице.

Вечерње код крста, у присуству бројних верника, служио је протонамесник Јован Бибић, који је том приликом одржао и кратку свечану беседу.

Празновање код Водице, уз ђаскање и дружење, није трајало дуго, пошто се брзо смрачило и врућина је учинила своје. Сантовчани су отишли својим кућама, а у мислима су вероватно већ имали следећу славу. Наиме, 23. септембра прославиће храмовну славу Мала Госпојина. Празнику Рођења Пресвете Богородице посветиће посебну пажњу, између осталог и зато, јер ће се тада одржати и „Дан српске културе“, а оба догађаја у календару сантовачких Срба уживају посебно место.

К. П. - П. М.

Дешчани помажу израду спомен-плоче за Хортобађ

У Српском центру „Свети Сава“ у Дески, одржана је седница месне Српске самоуправе, на којој је било речи о почетку школске године, предстојећој „Ајваријади“ и „Фолк-фесту“. Размотрена је и молба за пружање помоћи око израде и постављања спомен-плоче са именима Срба депортованих у Хортобађ, почетком педесетих година прошлог века.

Заседањем је председавао Кристифор Брцан, председник ССД-а, а на дневном реду нашло се подношење извештаја између две седнице, као и припреме овогодишње „Ајваријаде“. Било је речи о задацима у вези са почетком нове школске године, као и договор представника образовних институција, цркве и цивилних удружења у вези конкурисања.

На самом почетку седнице подужи извештај о учинку Дешчанске српске самоуправе, од последње седнице наовамо, дао је њен председник Кристифор Брцан. Он је навео једнаест програма у чијој организацији и реализацији је српска самоуправа у овом насељу на директан или ин-

директан начин учествовала. Што се тиче почетка нове школске године, истакнуто је да су учионице и пратеће просторије у Центру „Свети Сава“ недавно окречене, а проширена је и ојачана интернет мрежа у згради.

На седници се говорило и о предстојећем Фестивалу ајвара, који ће се одржати другог викенда у септембру. Због мање финансијских средстава, добијених путем конкурса, како је најављено, ове године традиционална фестивалска манифестација добиће мањи формат, а и програмски садржаји биће скромнији. На приредби се очекују гости из Краљева, али је сигурно да ће овогодишњи „Фолк фест“ протећи у знаку мањег броја учесника. Током вечери, како

је најављено, наступаће Музички састав „Златне струне“, предвођен концертмајстором Радованом Марићем из Србије.

Било је речи и о Данима села у Дески, који су у међувремену одржани, првог викенда у септембру. На овој традиционалној манифестацији месна Српска самоуправа била је заступљена у гастрономском делу приредбе, а у културном делу тродневног програма, КУД „Банат“ је представљала најмлађа група ансамбла. Што се тиче осталих чланова „Баната“, један део је наступио у програмима Дана народности у Печују, а затим и у Мохачу, на Народном вашару. Обе народносне манифестације одржане су 2. септембра. Други део ансамбла је учествовао на фудбалском турниру у Ловри, који је такође одржан 2. септембра.

У оквиру четврте тачке дневног реда разговарало се о могућностима конкурисања за финансијска средства, за разне програме и активности самоуправе. Наглашено је да ће се српска самоуправа, првенствено,

концентрисати на прибављање новчаних извора у циљу организовања разних кампова. Кристифор Брцан је присутне информисао да је у Центру „Свети Сава“ било планирано постављање три електрична казана. Међутим, средствима добијеним на конкурс, само је један постављен. Из овог разлога, писаће се нови курсеви, како би се обезбедила набавка и преостала два електрична казана.

У оквиру тачке „разно“ размотрена је молба везана за пружање помоћи при постављању спомен-плоче са именима депортованих Срба у Хортобађ, почетком педесетих година прошлог века. Након краће дискусије, везане за подухват три дешчанске српске породице, молба је усвојена. Српска самоуправа је изгласала материјалну помоћ од 100.000 форинти.

Такође, речено је да је предата молба вишим органима да се дешчански српски златовез упише на листу Националног регистра за заштиту нематеријалног културног наслеђа.

П. М.

Сусрећии некадашњих ђака

Разредни састанак након педесет година

Подстакнут прохујалим временима и знатижељом, шта се у међувремену збило са некадашњим разредним друговима, Тихомир Тибор Барабаш, родом из Липове, који данас живи у Баји, одлучио је да организује педесетогодишњи састанак некадашњих основаца.

Неписано правило је да је школа друга кућа, учитељица друга мајка, а пријатељи, браћа и сестре. Школа је, кажу, једно топло гнездо у које долетиш само једном, и из којег одлетиш само једном. Период живота који проведемо у школи је бајка пуна догађаја. Да је

заиста тако, може да потврди и генерација која се од Српско-хрватске основне школе у Печују опростила давне 1973. године.

Њих четрнаест се тада опростило и од разредног старешине Кате Филаковић. Генерација коју су, првенствено, чинили ученици из Старина,

Семеља, Катоља, Бирјана, Брлобаша и Липове, никада касније није се окупљала. Изостали су педогодишњи сестанци, нису се обележили ни јубилеји, попут двадесет, тридесет, четрдесет година од свечаног растанка, од образовне установе у Улици Фирде (Füred utca).

Међутим, након пола века, нешто се догодило. Прорадиле су емоције, пробудила су се сећања на безбрижно ђачко доба, на површину су почеле да испливају школске успомене од пре педесет година.

Подстакнут прохујалим временима и знатижељом, шта се у међувремену збило са некадашњим разредним друговима, Тихомир Тибор Барабаш, родом из Липове, који данас живи у Баји, одлучио је да организује педесетогодишњи састанак некадашњих основаца.

Није имао лак задатак да дође до адреса и телефонских бројева. Док је трагао за својим разредним друговима, сазнао је да се четири некадашња школска друга најалост, упокојило, а неки су се одселили у иностранство.

Међутим, труд му се на крају исплатио и успео је, недавно, након пола века, да окупи свој разред. Иако је половина разреда било присутно – од четрнаест, седморо ученика се одазвало позиву – сви су се радовали поновном сусрету, који је уприличен у некадашњој згради Српско-хрватске основне школе, у Улици Фирде, која данас припада Јеврејској општи-

ни у Печују, а налази се одмах до синагоге.

Дозволом руководиоца Јеврејске

општине, бивши ученици тадашње Српскохрватске основне школе: Иван Будија, Јања Дели, Јања Дивљак, Марта Граић, Ида Пап, Ладислав Маториц и Тихомир Тибор Барабаш, завили су у кутке зграде која им је некада била други дом и евоцирали успомене.

Дружење и присећање настављено је у једном од угоститељских објеката у Печују, где су полазници некадашње Српско-хрватске основне школе још дуго разговарали и присећали се незаборавних тренутака проведених у образовној установи, која им је обезбедила основно образовање, васпитање и пут за даље школовање.

П. М.

Деска

Одржан јубиларни Музички камп

Руководиоци Самоуправе Срба у Дески и КУД-а „Банат“, предвођени Кристифором Брцаном, овога лета су приредили десети, јубиларни Музички камп. На позив организатора, седамдесет музичара се појавило за учешће, а полазника је ове године, осим Мађарске, било и из Србије, Румуније и Црне Горе. Циљ организатора, слично ранијим годинама, био је и остао исти - обезбедити квалитетно музичко васпитање најмлађима, пре свега на тамбурици и хармоници, са циљем да млади људи

заvole српски народни мелос.

Наравно, нису били запостављени ни старији музичари, који већ годинама свирају. За њих је стручни руководиоца тора Зоран Бугарски Брица, директор Центра тамбурашке културе у Новом Саду, из радио садржајан програм. Све њих, врсни тамбураш и примаш распоредио је у три

групе: дечју секцију, где су се нашли мало искуснији свирачи и велики оркестар, где је маестро уврстио млађе, музичаре средње генерације и ветеране. Руководилац Центра за тамбурашку музику и ове године уз себе је имао своје проверене сараднике, који су помогли у едукацији и васпитању младих музичара. Са најмањима је радио Бранко Ракић, а асистенти су били Марко Коловић и Петар Ракић, који су, такође, умногоме допринели индивидуалном развоју и напредовању полазника кампа.

Поред тамбурашке секције, паралелно је радила и хармоникашка, и то под управом концертмајстора Радована Марића, члана Великог народног оркестра РТВ Војводине. Искусни хармоникаш, који често наступа и са разним оркестрима у Мађарској, овом приликом имао је дванаест хармоникаша у својој секцији, са којима је имао могућности да ради групно и појединачно. Нагласак је ставио на што успешније преносење основа и начина свирања.

У Српском културном, образовном и духовном центру „Свети Сава“, док је трајао камп, редовно су се одвијале пробе, након којих је дошло до спајања у велики оркестар. Наравно, било је времена и за дружење одмор. Чак и у касним сатима, свирало се дружило и веселило.

Увек је било неких пропратних програма, а посебно су била занимљива занимања, понуђена од стране Радионице „Златне руке“ КУД-а „Банат“, коју води руководиоца Ева Брцан. Ни ове године није изостало гастрономско вече, а камперима се пружила прилика да један дан проведу на купану и сунчању, у чувеној бањи у Морахалому.

Полазници тора, на радост многобројних гостију, међу којима је било и доста туриста из Србије, одржа-

ли су и један концерт. Слично представљање имали су и сутрадан, 18. августа, у Сеоској кући у Дески, где су на радост месне публике приредили завршно вече. У склопу приредбе, на којој су наступали сви полазници тора, изведен је заиста садржајан програм, који се првенствено базирао на староградским песмама, али је било и других музичких жанрова.

„Могу да кажем да сам задовољан радом полазника тора и програмом који смо извели на завршној вечери. Како сам чуо од учесника кампа, они су били задовољни, а то је најважније. Доста тога су научили и можемо рећи да је постигнуто оно што је планирано“, сумирао је овогодишњи рад Зоран Бугарски Брица.

Кристифор Брцан, председник КУД-а „Банат“, такође је био задовољан постигнутим резултатима. „Циљ је да из овог оквира обезбедимо наследнике данашњим свирачима. Мишљења сам да смо на добром путу. Важно је музичко васпитање наше деце, јер су она наша будућност. Наставка ће свакако бити и надам се даљем развоју и успеху.“

Одржавање Музичког тора у Дески материјално су подржали Уред премијера и Фонд „Бетлен Габор“.

П. М.

Шиклош и Мохач

Невреме оштетило црквене кровове

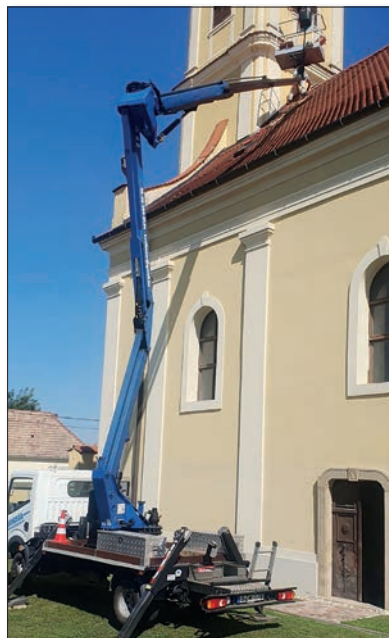
Невреме, које је недавно захватило Мађарску, није заобишло ни Жупанију Барања. Тако је ова природна непогода приличну штету нанела и српском православном храму, посвећеном Светом великомученику Димитрију у Шиклошу. Највише је оштећен кров. Наиме, шрафови од окапница горњих редова црепова приликом последње „интервенције“ нису били довољно затегнути, те је олујни ветар подигао двадесет окапница, а страдали су и црепови.

Штету је осигуравајућем друштву у Печују пријавио јереј Милан Ерић, парох печујски и администратор шиклошке парохије. Након што је извршен увиђај од стране представника осигуравајућег друштва, дато је зелено светло за санацију штете. Поправке су могле да буду обављене само помоћу дизалице, па је санација штете извршена 19. и 20. августа, тј. током викенда, када је радна машина била слободна.

Поправку је извршио Зоран Гујаничић, кога верници познају као одличног роштиљчију, а у више наврата се доказао да је и добар мајстор. Постављао је нова црквена звона у Печују, а у Шиклошу је помогао да се санира штета на крову месног српског православног храма.

Како сазнајемо, и у Мохачу је олујно невреме нанело штету месном српском православном храму, посвећеном Духовима. Штета је и у овом случају пријављена осигуравајућем друштву и предстоји санација.

П. М.

Сарагња

Срби из Баје посетили Сомбор

У циљу успостављања веза и контаката, двочлана делегација бајских Срба, у саставу: Марко Чилић, председник, и Тихомир Тибор Барабаш, члан Самоуправе Срба у Баји, 16. августа боравила је у Сомбору.

У згради локалне самоуправе града, госте из Мађарске примили су запослени на Одељењу за друштвене делатности, са којима су Срби из града на обали Шугавице разговор повели о успостављању званичних контаката и покретању сарадње. Уједно, упутили су им позив на „Српски дан“, који ће се у Баји одржати почетком

октобра. Сомборци су прихватили позив и Бајце замолили да се озваничи позивом упућеним и писменим путем. Сусрет у родном граду Јоакима Вујића и Богобоја Атанацковића биће још једна прилика да се конкретизују детаљи будуће сарадње Срба из Баје и представника града Сомбора.

Уједно, чланови Бајске српске самоуправе убрзано раде на постављању изложбе о патријарху Лукијану Богдановићу, рођеном Бајцу, чији је аутор др Гордана Петковић, а носи наслов „Лукијан Богдановић, последњи карловачки патријарх (1908-1913)“.

П. М.

ЈУБИЛЕЈ

Годишњица певачког друштва из Сентандреје

Три деценије непрекидног рада Црквеног хора „Јавор” (4)

Мирослав Брцан (1955), чија сећања смо забележили, донедавно је био активни диригент хора „Јавор”. Сви чланови су поред доброг слуха и гласа, волели православлје. Неки од њих су имали музичко образовање.

Ја сам певао све гласове: тенор 1, тенор 2, баритон и бас. Мушки хорови се састоје од вишег и нижег тенора, баритона и баса. Црквено по-

на неколико различитих језика. Њено значење везује се за одобравање и означава нешто што ће се тек догодити. Превод речи амин је: „Нека бу-

јање има и извесни национални, културни и уметнички значај у животу сваког народа. У сваком случају, важан је део традиције Српске православне цркве. Наравно да је за хористу важна лепота гласа, али је исто тако важна хармонија гласова, односно јединство.

Сећам се да је прва мелодија, коју смо први пут научили, била Амин (на почетку литургије). Певали смо је у четири гласа. Дао сам јој име „почетно амин”. То је реч којом се завршава свака молитва. Потиче од хебрејске речи *āmēn*. Преживела је хиљаде година, а њен облик је само прилагођен

де!”, „Тако је!” И тако смо почели.

Неко од хориста је донео неке ноте, колико се сећам композиције Корнелија Станковића „Амин”. Корнелије Станковић (1831-1865), будимски композитор, био је први српски школовани музички писац, диригент и пијаниста.

У почетку смо ту варијанту појили, али су мени стално биле у ушима мелодије старог калашког хора и појање мог деде. То „калашко хорско наслеђе” се као нит све време мог вођења хора „Јавор” провлачило. После неколико година, чика Радивој Кичић ми је донео да преснимим стару маг-

ТРАДИЦИЈА ПЕВАЊА СВЕЧАНИХ ПЕСАМА

О популарности црквених песама сведочи и књижевник Јаков Игњатовић (1824–1888), када напомиње да су се „Сентандрејци сећали старе госпође (...), која је у друштву певала уз клавир „Херувик” и „Достојно” (напева великог појања). О томе пише музиколог Даница Петровић у својој књизи „Српско појање и карловачка митрополија у 18. веку”, али и Богдан Ђаковић - „Херувимска песма у записима српских мелографа” (Зборник Матице српске за сценске уметности и музику). Традиција певања химни и молитви развијала се од времена ране цркве и кроз песму народ доживљава слободу, што свакако буди духовност и романтични патриотизам.

СИМБОЛИКА ИМЕНА ЈАВОР

Није ретко да се неко певачко друштво зове „Јавор”. Име је словенског порекла, а занимљиво је да се као дрво често среће у народним веровањима, поезији и прози. Од њега се израђују гусле и виолине. У нашим народним веровањима ово дрво широке круне и чврстог разгранатог корена, симболизује јединство прошлог и садашњег, симболизује савремени живот чврсто укоренен у оном што је прошло. Јавор представља и разгранато породично стабло, а везује се са светом предака, за култ мртвих. Колико је био цењен у народу види се и по томе што су из те речи изведена и нека људска имена и називи бројних топонима, планина и локалитета. Према неким тумачењима гусле су гудачки, „степски инструмент”, који су Срби из степа Русије током сеобе пренели у Европу, где је прихваћен и од стране других, углавном суседских народа, а код Срба су постале национални инструмент, у оном смислу у ком је балалајка руски, а кастањет шпански национални инструмент. „Гусларев сан о слободи и јесте оно небеско царство. Оно није на небу, већ у поезији.” (Рајко Петров Ного). Иако је при поновном оснивању хора 1989. било расправе које име му дати, он је задржао своје првобитно, лепо име са пуно вишезначне симболике. А у раним записима о певачким друштвима из Сентандреје, помиње се „Јавор” већ 1863. године. Ово старо певачко друштво је имало свој печат отиснут на књигама некадашњег удружења.

нетофонску траку, на којој је било „Васкрсно појање” руских емиграната, снимљено у једној цркви у Швајцарској. Траку сам више пута послушао и јако ми се свидело појање. Видео сам да је и калашки хор „вукао” мало „по руски”.

Скупљао сам песме које смо певали и у новије време сам их у једном компјутерском програму све нотнo забележио. Доста смо појали по нотном зборнику црквеног појања Ненада М. Барачког. За неке песме сам сам додао гласове да буде хорски нагласак на четворогласном појању. Тај Зборник су ми поклонили музиколози Даница Петровић и проф. Димитрије Стефановић из Београда”. Даница Петровић је аутор три значајне књиге о црквеном појању. Једна је о црквеном појању Корнелија Станковића (1993) и два зборника Ненада Барачког (1995 и 2000). Приредила је и Зборник Тихомира Остојића и Сабрана дела Стевана Ст. Мокрањца. То је веома драгоцену литературу за црквено појање.

Професор Димитрије Стефановић нас је више пута слушао и свака његова сугестија била је драгоцену. Он је проучавао духовну музику – византијску и стару српску. Рецензирао је низ музиколошких монографија и зборника. И сам је водио неколико хорова, између осталих „Београдске мадригалисте”.

Мој отац, Милутин Брцан је пореклом из Деске, недалеко од Сегедина. Његов отац, мој деда Јездимир Брцан, био је чувени српски црквени појац у Дески. Тата је од њега наследио дар и он га је упутио у тајне појања. Били су земљорадници, прилично сиром-

машни, као и већина становништва тог времена, али су Брцани имали богатство у деци. Имали су једанаесторо деце. Као млад човек, мој отац одлази у Македонију у православној средњовековни манастир Лешок. Ту борави као искушеник неколико година. Потом се враћа у Мађарску, у манастир Грабовац, где остаје три године. После тога се обрео у селу Калаз, у Цркви светог арханђела Гаврила, где је био црквени појац. Како су чудесни путеви Господњи, он се упознаје са мојом мајком, Љубицом Чикош, најлепшом девојком у селу. Жени се и остаје у Калазу. Из тог брака смо се родили мој брат Миливоје и ја. Епископ будимски Данило (1927-2002) је зајакно могао оца, а потом именован за протођакона. Он није био школован, али је распоред појања познавао боље од многих свештеника.

Славица Зељковић

Српске судбине током револуције 1848/1849. године (78)

ФЕЛТОН

Мемоари царског доушника

„Бечки колега ми је дао јасна упутства. Требало је и у том питомом потиском граду узбуркати страсти и изазвати међунационални сукоб, чије ће последице бити и те како корисне по нашу Царевину.”

„Почетком октобра 1848. године, после гнусног убиства царског комесара грофа Ламберга у Пешти, и доласка српског војводе Стевана Шупљика у Карловце, по поверљивом задатку од интереса за династију Хабзбург (Тада сам, додуше, још искрено веровао у то!), боравио сам

Лајош Кошут

у Сегедину”, записа много година касније у свој тајни дневник доушник Гангоф.

„Бечки колега ми је дао јасна упутства. Требало је и у том питомом потиском граду узбуркати страсти и изазвати међунационални сукоб чије ће последице бити и те како корисне по нашу Царевину. Тако сам и учинио.

Овај пут нисам морао да се прерушавам. У Сегедин сам стигао као путујући апотекар и видар. Одсео сам у гостионици »Код златног пауна«, у близини Велике пијаце. Дојављено ми је да ће се тих дана у вароши обрети и сам Лајош Кошут. То ме одушеви. Срећом, најава се показа тачном. Челик мађарске ребеље је пред окупљеном светином на Великом пијачном тргу одржао ватрени говор. Завијорише се мађарски барјаци, промилише се френетични аплаузи и борбени поклицу пуни заноса и страсти. То ме је одиста обрадовало, те сам и с м усхићено клицао. У том тренутку био сам, у извесном смислу, и захваљан том несвакидашњем хохштаплеру Лајошу Кошуту.

Који дан касније, Кошут је издао наређење да се народни устаници парном лађом што пре пребаце у Врбас и Стари Бечеј. Мађарске јединице су тих дана водиле жестоке борбе против бачких и банатских Срба и србијанских добровољаца. Његов основни циљ био је тај да се по сваку цену спречи даље напредовање српских снага према Кикинди.

Дана 13. октобра, Сегедин запрепости трагична вест о паду Кикинде. У-

паничено градско веће брже-боље је донело одлуку да у Кикинду упути шест чета народних устаника, али сами Сегединци нису били нимало одушевљени тиме. Напротив! Никома није било по вољи да тако неочекивано и напречац напусти свој дом и сигуран посао. Надасве, бринули су због својих најмилијих. Тиштила их је такође мучна помисао да ће Срби из околних места након њиховог одласка напасти и сам Сегедин. Ко ће онда да брани нејач? Ко ће моћи да заустави дивље Раце?

Сакупљање устаника ишло је веома споро, тешко и траљаво. Све се одвијало крајње неорганизовано. Већина Сегединаца беше услед тога нерасположена, кивна и припита. Понеки су били тако пијани да су их попут џакова или снопља подизали са земље и бацали у запрежна кола.

Ни сам не знам због чега, али инстинктивно сам предосећао да ће се мој план најлакше остварити тако што ћу тога дана и сам поћи са војском. Устанике одушеви сазнање да се у њиховим редовима налази и један видар.

Тачно у подне чуло се звоно католичке цркве. Кренусмо према суседном Сиригу који је на свега пола сата хода удаљен од Сегедина. Прва чета је у ово питомо банатско место ушла у првим поподневним часовима. Седео сам поред кочијаша, силног бркајлије, који је ужасно баздио на ново вино. Од њега сам сазнао да је Сириг мешовито српско-мађарско насеље. (...)

Драгомир Дујмов

8. септембра 1331 – На државном сабору у Сврчину (Косово) архиепископ Данило Други крунисао је 23-годишњег Душана Стефана Немањића за краља српских и поморских земаља. За првог српског цара Душан Немањић крунисан је 1346. у тадашњој српској престоници Скопљу.

8. септембра 1799 – Рођен је српски писац, преводилац и политичар Јован Хаџић, познат и као Милош Светић, један од аутора Грађанског законика кнежевине Србије, први председник Матице српске. Познат је и као противник језичких и правописних реформи Вука Караџића.

9. септембра 1772 – У Баји је рођен српски књижевник и позоришни писац Јоаким Вујић. Дана 24. августа 1813. је, у Рондели на пештанској обали Дунава, на позорници Мађарског театра, приредио прву световну и грађанску позоришну представу на српском језику. Била је то „Крешталица“, од популарног немачког писца Аугуста Коцебуа. После тога следиле су представе у Баји, Сегедину, Новом Саду, Земуну, Темишвару, Панчеву и Араду. Јоаким Вујић је у Пешти упознао познатог романописца Милована Видаковића, као и Уроша Несторовића. Дана 18. јануара 1815. у Баји је изведено Вујићево дело „Инкле и Јарика“ у три чина. Године 1828. у Будиму је штампао „Путештвије по Србији“; пре тога је већ изишло његово „Новое земљеописаније“. Дане очајања, због пропалог брака, провео је у манастиру Бездину, где је 1831-1832 написао и своју аутобиографију.

Време између 1835. и 1839. провео је у Србији, већином у Крагујевцу, где је у двору кнеза Милоша приређивао позоришне представе. У јесен 1834. године и постављен је за директора Књажевско-србског театра, са задатком да организује рад позоришта. Последње године свога живота Јоаким Вујић је провео у Београду, у оскудици. Ипак је био живнуо, видевши да се у Србији све више утврђује позориште. Умро је 8. новембра 1847. године, очекујући први повезани примерак своје нове књиге „Ирина и Филандар“. Сахрањен је у близини Цркве Светог Марка на старом ташмајданском гробљу, у Београду. Гроб му је касније замењен, а Вујићева слика је позната по нацрту који је сам приложио својој аутобиографији.

10. септембра 1526 – Турски султан Сулејман Други Величанствени је, после победе над Мађарима на Мохачком пољу, заузео Будим, који је постао седиште Будимског пашалука, провинције Отоманског царства у наредних 150 година.

10. септембра 1919 – У дворцу Сен Жермен код Париза представници Аустрије, победничких сила у Првом светском рату и држава наследница Аустро-Угарске потписали су мировни уговор којим је формално престала да постоји Аустроугарска монархија. Признате су новонастале државе, међу којима и Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца.

10. септембра 1989 – Мађарска је отворила границу према Западу и до-

пустила одлазак око 7000 избеглица из Источне Немачке у Западну Немачку. Тај масовни егзодус довео је до пада Берлинског зида.

11. септембра 1880 – Рођен је Добрица Милутиновић, велики српски романтичарски позоришни глумац изузетног гласа и ретког темперамента. Био је првак Дрме националног театра више од пола века и са огромним успехом играо је низ улога из класичног позоришног, као и ликовне из националног репертоара.

12. септембра 1916 – На Кајмакчалану је почела офанзива српске војске против Бугара и Немаца у Првом светском рату. Завршена је 3. октобра 1916, као прва победа српске војске након повлачења преко Албаније.

13. септембра 1842 – Народна скупштина кнежевине Србије, у којој су уставобранитељи имали већину, прогласила је за кнеза Александра Карађорђевића, сина вође Првог српског устанка Карађорђа.

ВРЕМЕПЛОВ

Јоаким Вујић, српски књижевник и позоришни писац рођен је 9. септембра 1772. године у Баји

**ДАНИ ПАТРИЈАРХА
ЛУКИЈАНА БОГДАНОВИЋА**
110 ГОДИНА ОД СМРТИ

« СЕПТЕМБАР
„НЕВИДЛИВО И ВИДЛИВО“ – ИЗЛОЖБА ИКОНА
САНЕ ДРАГУТИНОВИЋ КОМАТИНЕ
У ЧАСОВА ГАЛЕРИЈА КРУГ ТЕКЕЛИЈАНУМ
[1100 BUDAPEST, VERES PÁL TÉL. 02]

« СЕПТЕМБАР
ВОЂЕЊЕ ПРОФЕСОРА ОЛИВЕРА ТОМИКА ФРОЗИЈЕЛКОВУ „НЕВИДЛИВО И ВИДЛИВО“
САНЕ ДРАГУТИНОВИЋ КОМАТИНЕ
У ЧАСОВА ГАЛЕРИЈА КРУГ ТЕКЕЛИЈАНУМ
[1100 BUDAPEST, VERES PÁL TÉL. 02]

« СЕПТЕМБАР
РЕГИСТРАЦИЈА НА ИМЕЈЛ: kucsek@parohija-karlovacke-mitropolije.rs

« СЕПТЕМБАР
СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У СВЕТОЈ ОШЕЊИ
И ПОМЕН ПАТРИЈАРХУ ЛУКИЈАНУ БОГДАНОВИЋУ
ИСПРЕД ВИСТЕ У ЧАСОВА У СВЕТАЈ ДИЈЕН
[1100 BUDAPEST, VERES PÁL TÉL. 02]

« СЕПТЕМБАР
ПРОМОЦИЈА КНИГЕ „ПАРОХИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ МИТРОПОЛИЈЕ I“
ИСТОРИЧАРКА МИЛАНА ДУЈМОВА
ГОСТ ВЕЧЕРИ ПРВОГ ДРОБИРС СТОЈКОВИЋИ
У ЧАСОВА ТЕКЕЛИЈАНУМ СВЕЧАНА САЛА
[1100 BUDAPEST, VERES PÁL TÉL. 02]

08-11. 09. 2023.

организатор: Српска православна Епархија Будимска

Епархија будимска, Задужбина Јакова
Ињајковића и Српска народносна самоуправа
у Сџаром Будиму – Бекашмеђеру срдечно Вас
позивају на централну промоцију књиге

„ПАРОХИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ МИТРОПОЛИЈЕ I“
АУТОРА МИЛАНА ДУЈМОВА

Свечана сала Текелијанума
11. септембра (понедељак) 2023. од 18.00 часова
Адреса: Будимпешта, Veres Pálné u. 17

BALKAN PARTY/Budapest
15. septembar, petak

22h
Alen Islamović,
pevač legendarnog benda Bijelo Dugme
koncert

Dürer Kert
(1117 Budapest, Öböli utca 1)
Отваранје врата 21h

00h Yu party
DJ Mačić

Џевари

Early bird: 8000 Ft
Karte u preprodaji 10000 Ft
karte: Budimpešta +36 30 285 9192,
Segedin +36 30 51 55 453

ИНФО

Задужбина Јакова Ињајковића, Српска народносна самоуправа у Ержебейварошу, Српска народносна самоуправа у Сџаром Будиму – Бекашмеђеру и Културни центар „Српски венац“, срдечно вас позивају на промоцију збирке песама

„НЕМИРИ И СПОКОЈИ“
АУТОРА НИКОЛЕ ЛАСТИЋА

Културни центар „Српски венац“
13. септембра (среда) 2023. од 18.00 часова
Адреса: Будимпешта, Nagymező u. 49

Храм Свештој Великомученика Георгија у Будимпешти

**РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА
ЗА МЕСЕЦ СЕПТЕМБАР 2023.**

09. 09. субота – Вечерње	18 часова
10. 09. недеља – СВ. ЛИТУРГИЈА	10 часова
10. 09. недеља – Вечерње	18 часова
11. 09. понедељак – УСЕКОВАЊЕ ГЛАВЕ СВЕТОГ ЈОВАНА КРСТИТЕЉА СВ. ЛИТУРГИЈА	10 часова
16. 09. субота – Вечерње	18 часова
17. 09. недеља – СВ. ЛИТУРГИЈА	10 часова
20. 09. среда – Вечерње	18 часова
21. 09. четвртак – РОЂЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ – МАЛА ГОСПОЈИНА СВ. ЛИТУРГИЈА	10 часова
23. 09. субота – Вечерње	18 часова
24. 09. недеља – СВ. ЛИТУРГИЈА	10 часова
26. 09. уторак – Вечерње	18 часова
27. 09. среда – ВОЗДВИЖЕЊЕ ЧАСНОГ КРСТА – КРСТОВДАН СВ. ЛИТУРГИЈА	10 часова

Јуџрење се служи свакој дану у 8:00 часова

**HARIS
DŽINOVIĆ**

2023. OKTÓBER 7. 19h
HELYSZ: TÖKÖL-VÁROSI SPORTCSARNOK
VENDEG: PLANINA ORKESTAR

JEVEK TÖKÖL-NYÉLŐKESI KÖZPONT JEGY.HU JEJEGY: 34.000 Ft

VÁROSI TABAN

2023. SZEPTEMBER
NAGYMEZŐ UTCA 49.

VARSÓI MELÓDIA
2023. szeptember 22. 19:00

HAROLD PINTER – NASTOJNIK (GONDNOK)
2023. szeptember 26. 19:00
(KIKINDAI NEMZETI SZÍNHÁZ)

JÁVOR „PALI” UTOLSÓ MULATÁSA
2023. szeptember 27. 19:00

JÓNÁS KÖNYVE
2023. szeptember 29. 19:00

DUH JE NAŠA DOMOVINA/SZELLEM:HAZÁNK
2023. szeptember 30. 19:00

**СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ**
СРБСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.
www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ♦ Издавач: Српски медијски центар (ДОО-Кфт) ♦ За издавача: Радојка Филаговић ♦ Главни и одговорни уредник: др Драган Јаковљевић ♦ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ♦ Фоторејдер: Иван Јакшић ♦ Седиште редакције: Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hétlap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Имејл уредништва: snnbudimpesta@gmail.com ♦ Web: www.snnovine.com ♦ Графички прелом листица: Тибор Фуксел ♦ За штампању Szedéstűkőr Vt.: Ференц Ибош ♦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ♦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ♦ HU ISSN 2061–0238

Рођење Пресвете Богородице или Мала Госпојина

Ово је празник којим се слави долазак на свет Пресвете Богородице, и који спада у ред највећих црквених празника. У народу је познат и као Мала Госпођа и Мала Богородица, а посебно га поштују припаднице физички слабијег пола. Рођење Пресвете Богородице празнује се 8. септембра.

која је родила Сина Божјег, а који је од ње узео савршену људску природу. Поводом тога, хришћанство је током своје историје одавало дужно поштовање Богородици. Одмах после слађења многобоштва, цар Константин Велики подигао је пресветој Богородици три цркве у Цариграду. Трећи васељенски сабор (Ефес, 431) одржан је у цркви посвећеној њој. Поред тога, Црква је посветила Богородици неколико празника током године: Рођење (Мала Госпојина), Ваведње, Благовести и Успење (Велика Госпојина).

Достојанство и име Богородица припало је Дјеви Марији из Назарета као Божијој изабраници у икономији спасења људског рода. О томе како је она послужила као живи посредник Божанског плана у оваплоћењу Сина Божијег, предвечног Емануила, кога је родила пре две хиљаде година, сведоче разни извори: а) ономастика; б) епитети; в) Стари и Нови Завет; г) светоотачки списи; д) омитика; е) литургија; е) црквена поезија; ж) акта Црквених Сабора; з) предања; и) иконографија.

На арамејском, име *Мариам* значи *Јахве Боју одана, вољена од Бога*. Ничије име, каже Св. Дамаскин, не може се поредити са њеним, и стога је поздравља као Мајку Божију с најлепшим именом међу створењима. Као Мајка непролазне Светлости, она је предсказана у старозаветним књигама (4 Мој 24,17; Јез 7,14), а у Откровењу Јовановом (Отк 12,13) најављена је у светлећем ореолу, окружена са 12 звезда.

Рођење Богородице, Дјеве Марије, није било уобичајено. Она је унапред проречена, најпре од Бога: јер ће „*семе женино саишћи плаву змије*“ (1 Мој 3,15), а онда и од старозаветних пророка, у многим пророштвима. Рођена је од Богом изабраних родитеља, Јоакима и Ане (они у почетку брака нису имали деце, па су много туговали, јер се неплодност код Јудеја сматрала као срамота), који су се одликовали чистим, светим и праведним животом, и који су потекли из два, Богом издељена рода јеврејског народа: царског Давидовог и првосвештеничког Ароновог.

Када је Богородица навршила шест месеци, мајка је поставила на земљу (да види може ли да стоји), а том приликом је Богородица направила седам корака. Одушевљена Ана је рекла: „*Жив Господ Бог мој, ти нећеш*

ходићи по земљи, док ја не принесем тебе у храм Господњи“, а када је напунила три године, дошло је време да малу Марију принесу Богу на дар, као трогодишње чисто јагње. И дошао је дан свечаног уласка у Јерусалимски храм (Ваведње). Пред свечаним ходом ишле су младе чисте девојке, а за њима света кћер праведних родитеља. Код врата Јерусалимског храма, у сусрет мајци великог првосвештеника изашли су многи свештеници, на челу са првосвештеником Захаријем. Према Предању, овде се догодило чудо: „*Око храма било је 15 степенаци, на свакој од њих певали су један псалм свештеници и левиши, узлазећи на служење. На први степенацик од ових, појавили су родитељи младу Марију. Дјева Господња сама, не поддржавана и не олакшавана ничијом руком, узишла је по свим степеницима ишао, као да је у иуном узрасту.*“

Када јој је било 7 година, родитељи су је одвели у храм где је живела у атмосфери богослужења, а време је проводила у молитви, ручном раду и читању Светог Писма. Ту је остала до навршених 12 година, када је дошло време (по тадашњем обичају) да, сходно другим девојкама, ступи у брак.

Међутим, уважавајући њену жељу, заручили су је ради чувања девичанства са старцем Јосифом, који је био Богом означен да је чува и да буде хранитељ Господа Исуса Христа, све до потпуне појаве Богочовечанства.

Православно учење о Богородици посебно наглашава чињеницу њеног девичанства. Грчки термин *αἰμαρβενία* (*ујек дјева; цсл. ириснодјева*) јавља се први пут код Св. Игњатија Богоносца (†106), од кога ће бити преузет од стране целокупне патристичке традиције, да би се њиме означило зачеће Исуса Христа без човековог посредништва, већ силом Духа Светога.

Непорочна Дјева Марија је неизрециво родила Бога Логоса, при чему је остала девичанством сачувана, а на Сабору у Ефесу (431) њено богоматеринство било је признато заједно са њеном девствености. Са 15 година је примила благу вест од Арханђела Гаврила, да ће родити Сина.

После чудесног рођења

Христовог у витлејемској пећини, одлази са Јосифом у Египат, склањајући се од Ирода, где бораве пет година. По повратку, настају се у Назарету, где проводи временски период од око 30 година које описују Јеванђеља. После Христовог Вознесења Св. Јован је одводи у кућу на Сиону коју је купио. Лечила је болесне и опседнуте злим духом, удељивала сиротињи и удовицама. По Вознесењу Господњем, проживе још 24 године, када се и престаји са 72 године. Када је положена у гроб, свима који су је посматрали, постала је невидљива.

Д. А.

